

Willem Leonard Oltmans is geboren op 10 juni 1925 in Huizen. Hij was de zoon van jurist en scheikundig ingenieur Antonie Cornelis Oltmans en Alexandrine van der Woude. Zijn ouders trouwden op 24 mei 1921 in Amsterdam. Hij groeide op met twee broers Hendrik Alexander (1923) en Rudolf Theodoor (Theo) (1928). Het gezin was welvarend en ze woonden op landhuis De Horst in Bosch en Duin tussen Bilthoven en Zeist.

Zijn lagere schooltijd bracht hij door op de Zeister Schoolvereniging. Willem ging naar catechisatie, kreeg paardrijles van een cavalerie-kapitein uit Soesterberg en ging zwemmen bij Ozebi in Utrecht. In de zomer van 1937 werd hij toegelaten op het Baarns Lyceum en ook tijdens de oorlogsjaren was hij daar leerling. Toen hij in Baarn op school zat woonde hij bij de familie Van Dijk. Hij speelde cello in het lyceum-orkest en hockey in zijn klassteam met Roepie Kruize. Hij was bevriend met de Boeginese prins Abdul Azis, Freddie Graadt van Roggen (scout bij de Mango Kwanegroep in Baarn), Mank Dudok van Heel en anderen.

Samen met zijn broers was hij scout bij Groep 1, de Bisongroep, in Zeist. In juni 1937 werd hij in *De Verkenner*, officieel orgaan van de Padvinders beweging in Nederland welkom geheten bij de groep. In de zomer van 1937 nam hij met zijn broer Hendrik deel aan de Wereld Jamboree in Vogelenzang. Zijn groep stond naast het contingent uit Nederlands-Indië. Er werd een prachtige 'pendopo', een gebouw van bamboe, neergezet. Hier raakte Willem bevriend met de Javaanse Ali, die altijd een rode fez droeg. Hij hield een Jamboree logboek bij, met foto's. Voor de geboorte van prinses Beatrix op 31 januari 1938 maakte zijn grootmoeder een babyuitzet voor het koningskind. Samen met zijn twee broers, alle drie in padvindersuniformen gekleed, heeft hij het geschenk, gepakt in een mand, versierd met witte seringen, op Soestdijk mogen aanbieden. Bij de Bisons raakte hij goed bevriend met vaandrig Jan Piet van Voorst van Beest, die fungeerde als een oudere broer en raadgever.

In zijn dagboek schrijft hij op 12 mei 1940: *'Omdat van overheidswege werd gevraagd extra zuinig te zijn met gas en licht, vroeg mijn vader mij dicht bij huis een keuken te bouwen naar model van de padvinderij. Hij wees me aan tot "opperkok" van "De Horst". Ik zou voornamelijk aardappelen, rijst en groenten moeten koken. Vlees, vis en andere gerechten zouden door het keukenpersoneel worden klaargemaakt.'* *'Ik nam de opdracht natuurlijk aan. Ik heb al een plek uitgezocht. We zijn meteen begonnen met hout te sprokkelen in het bos.'*

In september 1943 waren veel van zijn vrienden ondergedoken of weggevoerd naar Duitsland om dwangarbeid te verrichten. Ook zijn broer Hendrik dook onder. Willem zat ondertussen in de vijfde klas HBS-A. Hij kreeg nieuwe kennissen in Baarn, zoals Wilco

Jiskoot, die scout was bij de Mango Kwane groep in Baarn. Willem legde via Gerard Hueting de eerste contacten naar het verzet.

Na donnesdag in september 1944 heeft Willem zijn contacten met het verzet nauwer aangehaald. Gerard Hueting die een verzetsgroep gestart was in Huis ter Heide en Den Dolder waar hij zich bij aansloot. De vader van Gerard was door de Duitsers gefusilleerd. De directe commandant was baron van Pallandt in Huis ter Heide, de vader van Wieb en Renée, met wie Gerard en Willem op de Zeister Schoolvereniging hadden gezeten. De groep van ongeveer tien of twaalf leden bestond uit leden van allerlei milieu, vrienden van Gerard, twee meisjes die als koeriersters hielpen en arbeiders die woonden in Den Dolder. Als hoofdkwartier werd een pakhuis vlak naast de spoorbaan in Den Dolder gebruikt. Hier waren enorme hoeveelheden meubels opgeslagen van de evacués. Ze hadden een soort van tunnel tussen al die meubels gemaakt naar een ruimte met uitzicht op de spoorbaan. Deze werd ook gebruikt als wapen opslagplaats. De tunnel was praktisch niet te vinden. Willem vervulde voornamelijk koeriersdiensten. Hij fietste soms met fietstassen vol met munitie over de spoorwegovergang van Den Dolder, die door de SS werd bewaakt. Misschien vermoedde zijn familie op De Horst, dat hij met ondergrondse activiteiten bezig was, maar Willem zei er niets over en er werd niet over gesproken.

Wilco Jiskoot zat ook in het verzet en werd opgepakt. Hij werd op 7 maart 1945 gefusilleerd. Willem hoorde dit van Roepie Kruize en het greep hem erg aan. Hij schreef een brief aan de moeder van Wilco en zij antwoordde:

'Bewust heeft hij enige jaren zijn jonge leven ingezet in den strijd voor vrijheid en recht. Hij is zulk een goede, zorgzame en zonnige zoon en broeder geweest en daarnaast zulk een onbaatzuchtige vriend en goede Nederlander, dat wij zijn leven trachten te zien als een groot, goed en gaaf geheel. Zijn levenstaak had hij volbracht, nu heeft God hem tot Zich genomen. Uit een laatste woord weet ik, dat hij dáár zijn steun zocht en vond, waar deze ook alleen maar is te vinden... Vergeet onze jongen niet. Zijn strijd was voor ons aller vrijheid.'

Wilco's Moeder

Na de Bevrijding van Nederland meldde hij zich in juni 1945 als vrijwilliger bij het Korps Mariniers "om Indië te bevrijden", om daarvan naar eigen zeggen "weer afscheid te nemen" na de capitulatie van Japan en het uitroepen van de Indonesische onafhankelijkheid.

Hij werd na de oorlog vooral bekend om zijn moeizame relatie en jarenlange rechtsstrijd met de Nederlandse overheid in verband met de tegenwerking die hij ondervond na een interview in 1956 met de Indonesische president Soekarno, met wie hij bevriend raakte. Door deze vriendschap ontwikkelde hij zich tot Indonesië-kenner, maar ook blijvend tot een felle criticus van het Nederlands buitenlandbeleid.

Willem is overleden op 30 september 2004 in Amsterdam.

Flip Masselman, Dick Folmer, Andries Stemerding en Willem Oltmans waren (oud) scouts bij de Bisongroep die actief waren in het verzet.

Meer informatie

[Groei \(1936-1942\), Memoires 1925-1953, Willem Oltmans - DBNL](#)

[Willem Oltmans | Trouw](#)

[Willem Oltmans - Wikipedia](#)

[Gerard Hueting, "Wat deed je in de oorlog?" - TracesOfWar.nl](#)

[Scoutinggroep De Bison – Scouting in Zeist](#)

[Stamboom van der Woude\(n\) \(vdwoude.eu\)](#)

[Database - Stichting Neerlandsch Verzetsmonument](#)

De Verkenner, juni 1937

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.